

Настанова з протидії керованим саморобним вибуховим пристроям

Анотація

Настанова визначає планування та виконання завдань в умовах застосування керованих саморобних вибухових пристроїв і може бути застосована у військових частинах, військових навчальних закладах, органах військового управління Міністерства оборони України, Генерального штабу Збройних Сил України та інших військових формуваннях, утворених відповідно до законодавства України.

НАСТАНОВА З ПРОТИДІЇ КЕРОВАНИМ САМОРОБНИМ ВИБУХОВИМ ПРИСТРОЯМ

Видавництво
«Центр учбової літератури»
Київ — 2024

УДК 351.75:796.012.62(477)

Н 32

Настанова з протидії керованим саморобним вибуховим пристроям. — Київ:
Н 32 «Центр учбової літератури», 2024. — 34 с.

ISBN 978-611-01-3332-6

Військова керівна деталізована публікація розроблена спільною робочою групою військової частини А2641 та управління інженерних військ Командування Сил підтримки Збройних Сил України і погоджено з заінтересованими органами військового управління Збройних Сил України.

Настанова визначає планування та виконання завдань в умовах застосування керованих саморобних вибухових пристроїв і може бути застосована у військових частинах, військових навчальних закладах, органах військового управління Міністерства оборони України, Генерального штабу Збройних Сил України та інших військових формуваннях, утворених відповідно до законодавства України.

ISBN 978-611-01-3332-6

ЗМІСТ

	ВСТУП	4
	ПОСИЛАННЯ НА ВІЙСЬКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ	5
	ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ	6
	ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ ТА УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ	7
1	САМОРОБНІ ВИБУХОВІ ПРИСТРОЇ	8
2	ПРОТИДІЯ КЕРОВАНИМ СВП	11
2.1	Загальні положення	11
2.2	Усвідомлення загрози від СВП	11
2.3	Планування заходів з протидії СВП	12
2.4	Радіоелектронна протидія	14
3	ВИЯВЛЕННЯ ТА ЗНЕШКОДЖЕННЯ (ЗНИЩЕННЯ) КЕРОВАНИХ СВП	14
3.1	Порядок пошуку, перевірки на наявність керованих саморобних вибухових пристроїв	14
3.2	Порядок дій при виявленні ВВП	20
3.3	Порядок дій при знешкодженні СВП	23
3.4	Порядок дій при знищенні СВП	25
4	ПІДГОТОВКА ТА НАВЧАННЯ ОСОБОВОГО СКЛАДУ З ПРОТИДІЇ СВП	25
4.1	Підготовка підрозділів	25
4.2	Вимоги до підготовки	26
4.3	Вимоги до інструкторського складу з протидії СВП на території ведення бойових дій	27
Додатки:		
1	Форма доповіді про виявлення ВВП	28
2	Рапорт щодо виявлення ВВП, СВП	29
3	Аналіз – доповідь про виконане завдання	31
	СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ (ДЖЕРЕЛ)	32

ВСТУП

Особливостями сучасних бойових дій, завдяки високій мобільності військ, є стрімкі висування із глибини, можливість створювати в короткий час перевагу на необхідних напрямках, підтримувати постійну напругу у веденні різних бойових дій та зберігати ініціативу, здійснювати необхідні та своєчасні маневри силами та засобами, проводити глибокі удари і рейдові дії.

Закріплення у Конституції України курсу на членство в ЄС та НАТО передбачає, після досягнення поставленої мети, участь її Збройних Сил в багатонаціональних операціях, необхідність прийняття спільних рішень та затвердження доктринальних документів, сумісних з політикою, принципами та правилами поведінки, прийнятими в державах-членах НАТО.

Досвід застосування Збройних Сил України та інших складових сил оборони в умовах збройної агресії з боку Російської Федерації на території Донецької та Луганської областей свідчить про необхідність у створенні єдиних підходів до планування, організації взаємодії, управління військами та ефективного виконання завдань підтримки військ (сил) в об'єднаних операціях.

Настанову розроблено з метою встановлення єдиних принципів (підходів) командирів (начальників) до виконання завдань з протидії саморобним вибуховим пристроям (далі – СВП). Вона визначає порядок дій підрозділів Збройних Сил України в умовах застосування СВП та ВВП в цілому, під час переміщення, пошуку та виявлення, а також організації робіт після виявлення ВВП до прибуття підрозділів із знешкодження СВП (ВВП).

ПОСИЛАННЯ НА ВІЙСЬКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ

Позначка військової публікації	Повне найменування військової публікації
1	2
	Наказ Генерального штабу ЗС України від 25.06.2019 №230 дск “Про затвердження тимчасової настанови з інженерного забезпечення ЗСУ”
	Наказ Генерального штабу ЗС України від 19.10.2016 №390 “Про затвердження керівництва з подолання інженерних загороджень підрозділами ЗСУ”
	Керівництво з підривної (вибухової) справи у Збройних Силах України, затверджене наказом Генерального штабу Збройних Сил України від 04 січня 2017 року №1
	ДСТУ П 8820:2018 від 2018 року “Протимінна діяльність. Процеси управління. Основні положення”
	Військовий стандарт 01.106.105 “Глосарій термінів та визначень із знешкодження ВВП та протидії СВП”
	Список посилань стандарту підготовки за спеціальністю “Сапер (розмінування)” 5 рівня.
	Військовий стандарт від 26.04.2017р. ВСТ 03.106.001-2017(01) “Організація протидії саморобним вибуховим пристроям у Збройних Силах України”.
	Польовий статут FM 20-32 Mine/Countermine Operations

ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ

Вибухонебезпечні предмети (ВНП) – вибухонебезпечні боєприпаси, вибухонебезпечні предмети-наслідки війни, інженерні боєприпаси, спрацювання яких може призвести до ураження людей, ушкодження техніки, руйнування будівель і споруд, заподіяння шкоди навколишньому середовищу.

Саморобний вибуховий пристрій (СВП) - пристрій, встановлений або виготовлений імпровізованим способом, що містить руйнівні, смертельні, отруйні, запальні, піротехнічні матеріали або хімікати, призначені для знищення, каліцтва, виснаження або відволікання уваги.

Саморобні вибухові речовини (СВР) – вибухова суміш непромислового виготовлення / сполука вибухових речовин, які були сформовані / синтезовані з доступних інгредієнтів. Найчастіше застосовують за відсутності вибухових речовин промислового виготовлення.

Протидія СВП – мобілізація колективних зусиль зосереджених на руйнування системи СВП і включає підготовку сил і засобів протидії СВП, нанесення ураження мережам СВП, безпосереднє знешкодження СВП.

Протидія СВП тактичного рівня – комплекс заходів, тактичних процедур, спрямованих на забезпечення мобільності та живучості військ.

Радіоелектронна протидія (РЕП) – електронні або електричні пристрої призначені створення перешкод для уникнення впливу від пристроїв випромінюючих радіо та звукові хвилі чи інших систем в тому числі інфрачервоних та лазерних випромінювань.

ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ ТА УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

Скорочення та умовні позначення	Повне словосполучення та поняття, що скорочуються
1	2
БП	Боеприпаси
ВНП	Вибухонебезпечні предмети
ВР	Вибухова речовина
ЗСУ	Збройні Сили України
Керівництво з підривної справи	Керівництво з підривної (вибухової) справи у Збройних Силах України, затверджене наказом Генерального штабу Збройних Сил України від 04 січня 2017 року №1
РЕП	Радіоелектронна протидія
СВП	Саморобний вибуховий пристрій
СВР	Саморобна вибухова речовина
ТЗ	Транспортний засіб
NATO (НАТО)	North Atlantic Treaty Organization (Організація Північноатлантичного договору)
STANAG	Угода НАТО зі стандартизації

1. САМОРОБНІ ВИБУХОВІ ПРИСТРОЇ

Класифікація СВП визначається тактикою їх застосування та технічними характеристиками СВП.

Тактика застосування СВП включає призначення пристрою та намір противника.

За призначенням СВП застосовуються для:

ураження броньованої та не броньованої техніки;

поодиноких ТЗ та в колоні;

підрозділів та окремих військовослужбовців в пішому порядку;

пошкодження (знищення) об'єктів інфраструктури;

створення перешкод;

ураження саперів;

вивчення (аналізу) тактики військ тощо;

За наміром СВП застосовується відповідно до:

середовища (наземне, водне, повітряне);

способу виявлення (візуально; із використанням службових тварин; із використанням засобів пошуку; свідчення очевидців);

способу застосування (статичне; динамічне; залучення посередників; суїцидальні);

способу кріплення (магнітний; механічний; в'язанням, приклеюванням);

засобів пошуку та виявлення (ураження рентген засобів; низький (відсутній) вміст металевих елементів та ін.);

ролі вибухового пристрою (основний; вторинний).

За способом застосування СВП можуть використовуватись в транспортних засобах (далі ТЗ), а саме:

в транспортних засобах на суходолі: легкові (вантажні) автомобілі, автомобільні причепа, мотоцикли, велосипеди;

в транспортних засобах в водному середовищі: човни, моторні човни, водні мотоцикли;

в транспортних засобах в повітряному просторі: літаки, безпілотні літальні апарати, ємності з повітрям (кулі).

Суїцидальні СВП застосовуються із використанням терориста – смертника на ТЗ або без нього.

Випадки суїцидальних СВП передбачають:

терорист-смертник;

декілька (група) терористів-смертників, що передбачає одночасне приведення в дію певної кількості вибухових пристроїв;

декілька (група) терористів-смертників – послідовне приведення в дію вибухових пристроїв.

Відповідно до технічних характеристик СВП визначаються за складовими елементами вибухового пристрою (основний заряд, замикач, засіб ініціювання, джерело живлення, корпус (оболонка), підсилювачі (металеві елементи, шкідливі речовин).

Для основного заряду застосовуються боєприпаси різного призначення: емкості побутового застосування із вмістом вибухової речовини; вибухові речовини: військового призначення, промислового застосування (гірнично-добувна промисловість), саморобна вибухова речовина; запалювальні суміші.

За формою основний заряд поділяється на: зосереджений (фугасної дії); направленої дії (кумулятивні, осколкові, осколково-кумулятивні, ударне ядро та інші); кругового ураження (осколкові).

Відстань встановлення основного заряду СВП направленої дії залежить від технічних характеристик пристрою і тактики застосування. Засоби ініціювання для СВП поділяються на військового призначення, промислового застосування та саморобні.

Замикачі використовуються для замикання вогневої мережі (електричного кола) та переведення СВП в активний стан.

СВП за типом замикачів поділяються на:

керовані;

не керовані (приводяться в дію жертвою);

сповільненої дії.

Застосування керованих СВП передбачає присутність противника, що здійснює спостереження для визначення моменту приведення в дію вибухового пристрою.

Керовані СВП поділяються на:

фізично сполучені – керовані по електричним проводам, керовані механічною дією;

фізично відокремлені – радіокеровані, керовані пострілом, акустичні, світлочутливі.

Керовані СВП по електричним проводам передбачають місце встановлення основного заряду для ураження визначеної цілі та місце перебування особи (терориста) з'єднаних електричним проводом. Терористу з місця засідки необхідно бачити місце встановлення основного заряду, або орієнтуватись на визначений ним орієнтир для своєчасного приведення в дію основного заряду. Дистанція між місцями встановлення основного заряду та знаходження терориста може різнитись і залежить від потужності джерела живлення, умов місцевості, шляху відходу терориста.

Керовані СВП механічною дією передбачають місце встановлення основного заряду із замикачем та місце перебування особи (терориста) з'єднаних засобом для стягування, висмикування тощо, відповідно до замкача, який застосовується.

Радіокеровані СВП – пристрій, що включає в себе радіоприймач в місці вставлення основного заряду для ураження визначеної цілі та передавач в місці перебування особи, яка застосовує передавач для передачі сигналу, з метою

приведення в дію основного заряду. Зв'язок між підривною станцією на місцем встановлення основного заряду здійснюється за рахунок електромагнітного випромінювання.

Керовані пострілом СВП передбачають місце встановлення основного заряду із замикачем, який приводиться в дію пострілом кулі, в цьому випадку, дистанція перебування особи із відповідною зброєю може різнитись, в залежності від умов місцевості.

Акустичні, світлочутливі СВП передбачають створення звуку, або спричинення умов для утворення світла особою з метою впливу на відповідні чутливі приймачі (замикачі) вибухового пристрою.

Застосування керованих вибухових пристроїв можливе із залученням декількох осіб (терористів) для спостереження, зв'язку та приведення в дію основного заряду.

Під час переміщення по місцевості де можливе застосування керованих сполучених вибухових пристроїв, особовий склад повинен застосовувати відповідну тактику пошуку та перевірки місцевості, об'єктів за демаскуючими ознаками, застосовуючи способи пошуку відповідно відомої інформації про ризику і загрози та отриманої від підрозділів розвідки.

Для захисту особового складу в умовах можливого застосування радіокерованих вибухових пристроїв застосовується засоби радіоелектронної боротьби.

Некеровані СВП (що приводяться в дію жертвою) поділяються на:

натискної дії;

розвантажувальної дії;

сенсорні (світлочутливі, теплочутливі, чутливі до руху);

натяжної (розтяжки встановленні на натиск, розвантаження);

що спрацьовують в наслідок розмикання електричного кола;

мембранні.

СВП сповільненої дії поділяються на:

механічного сповільнення;

електронного сповільнення;

хімічного сповільнення;

піротехнічного сповільнення.

2. ПРОТИДІЯ КЕРОВАНИМ СВП

2.1. Загальні положення

СВП використовується, як тактична зброя, яка може мати стратегічний вплив.

СВП обмежують свободу маневрів та можуть бути використані для ураження значної кількості цілей. Цілі можуть включати в себе силові структури, місцеве населення, урядові організації, служби охорони порядку, інші неурядові організації та відомства, об'єкти інфраструктури, комерційні інституції та економічні центри та інше.

Залишається ризик СВП загрози, як комплексного застосування, що може поєднуватись із хімічними, біологічними, радіаційними матеріалами для створення зброї масового ураження.

Мережа СВП поєднує в собі систему роботи задіяних осіб, забезпечення та ресурси, спрямованих на виготовлення та застосування СВП.

2.2. Усвідомлення загрози від СВП

Мета протидії СВП – знищити систему СВП та запобігти, обмежити чи підірвати можливість противника в застосовуванні СВП для того, щоб захистити власні війська і забезпечити свободу дій та пересування, зберегти спроможності для виконання та завершення операції.

Протидія СВП передбачає відповідальність командирів усіх ланок в координації сил підпорядкованих структур по виявленню і ураженню мереж.

Боротьба з мережею СВП включає:

попередження діяльності ворога, щодо застосування СВП;

запобігання застосуванню противником СВП;

виявлення матеріалу та елементів, що входять до складу СВП, а також готових до застосування пристроїв;

знешкодження (знищення) вибухових пристроїв або його елементів з подальшим аналізом та рекомендаціями з протидії;

аналіз наслідків спрацювання СВП.

Боротьба з мережею СВП сприяє попередженню встановлення та унеможливає постачання складових для виготовлення СВП, надходження фінансування, керівництва, а також вербування нових членів мережі.

Організація виконання завдань з протидії СВП повинна забезпечувати:

підтримання постійної взаємодії з представниками інших військових формувань, силових структур та правоохоронних органів по обміну інформацією щодо виявлення, знешкодження (знищення) СВП, а також проведення роз'яснювальної роботи з місцевим населенням щодо попередження нещасних випадків;

оперативність під час виконання завдань з виявлення, знешкодження (знищення) СВП;

всєбїчну пїдготовку особового складу груп, чїтку та вмілу розстановку сил та використання технїчних засобів (оснащення), призначених для виявлення, знешкодження (знищення) СВП;

свочасне матерїально-технїчне забезпечення сучасними засобами;
безперервне управлїння щодо виявлення, знешкодження (знищення) СВП;
попереднє вивчення та аналіз СВП.

Завданнями протидїї СВП є: знешкодження пристрою, збїр складових елементів вибухового пристрою, аналіз мереж та їх ураження.

Виконання завдань з протидїї здїйснюється на стратегїчному, оперативному, тактичному рївнях.

Протидїя СВП тактичного рївня – комплекс заходів, тактичних процедур, спрямованих на забезпечення мобїльностї та живучостї вїйськ через:

пошук, виявлення СВП;
знешкодження (знищення) СВП;
збїр складових елементів вибухового пристрою;
проведення дослїдження першого (тактичного) рївня;
здїйснення доповїдей та донесень.

Для збору складових елементів вибухового пристрою призначається спецїальна пїдготовлена група, в разї її вїдсутностї, обов'язки покладаються на групу із знешкодження СВП.

В ходї дослїдження визначаються технїчна і тактична складовї подїї (їнциденту) із застосуванням СВП.

Результати дослїдження першого рївня подаються через рапорти та донесення старшому командирю (начальнику).

Групами знешкодження СВП та групами збору складових елементів вибухового пристрою надаються рекомендацїї, щодо захисту вїйськ та пїдвищення живучостї пїдроздїлїв.

2.3. Плянвання заходів з протидїї СВП

Командирам всїх рївнїв необїдна експертна порада щодо протидїї СВП з метою:

розумїння того як протидїя СВП буде включатись в одному чи бїльше напрямках проведення вїйськової операцїї та якї складовї з протидїї СВП можуть бути ключовими в розробцї операцїї.

вдосконалення нормативних документів, планїв та визначення прїоритетїв протидїї СВП на територїї проведення вїйськової операцїї.

сприяння розумїнню і аналітичнїй роботї, використовуючи актуальну їнформацїю щодо процесїв протидїї СВП, особливо щодо дослїдження для бїльш широкого застосування на тактичному, оперативному або стратегїчному рївнях.

розумїння коли загрозлива ситуацїя створює необїднїсть у залученнї спецїалїстів з протидїї СВП.

Врахування протидїї СВП включає способи та засоби, але не обмежує у:

[Перейти на сайт](#) →